

Силабус

ВК Соціально-політологічні проблеми сучасного суспільства (за вибором студентів)

Назва дисципліни:	Соціально-політологічні проблеми сучасного суспільства
Рівень вищої освіти:	Молодший бакалавр
Галузь знань:	
Спеціальність:	
Освітньо-професійна (Освітньо-наукова) програма:	
Сторінка курсу в Moodle:	https://dl2022.khadikh.com/course/view.php?id=1205
Рік навчання:	
Семестр:	
Обсяг освітнього компоненту	3 кредити (90 годин)
Форма підсумкового контролю	Залік
Консультації:	за графіком
Назва кафедри:	Кафедра філософії та ПШ
Мова викладання:	державна
Керівник курсу:	Філіпенко Лариса Володимирівна, канд.істор.н., доцент
Контактний телефон:	0980235656
E-mail:	larafilipenko@gmail.com

Короткий зміст освітнього компоненту:

Метою є розвинення дослідницьких навичок в області соціології та політології, формування у студентів соціологічної культури, яка має дозволити майбутньому спеціалісту вільно орієнтуватись в сучасних соціальних процесах; володіти необхідною кількістю інструментів (у вигляді концепцій, категорій) для аналізу соціальних явищ та процесів як в окремих організаціях, так і в суспільстві в цілому; політична соціалізація студентів, розвинення практичних навичок в сфері політичного життя, влади, місця людини в історичному процесі та в політичній організації суспільства.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є закономірності соціальної організації, соціальної життєдіяльності та соціального розвитку людини та суспільства;

система понять щодо політичного життя та політичних процесів; закономірностей відносин між соціальними суб'єктами стосовно політичної влади.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни є:

формування у студентів знань та розуміння проблем розвитку соціології як самостійної науки про суспільство;

вивчення основних понять та категорій за допомогою яких можливо описати структуру та динаміку соціальної реальності;

знайомство студентів з основними соціологічними теоріями та концепціями щодо розвитку суспільства;

формування навичок початкових політичних знань, які стануть базою для розуміння соціально-політичних процесів, для формування політичної культури; особистої позиції та чіткого розуміння міри своєї відповідальності.

розвинути навички самостійного аналізу інформації суспільно-політичного характеру.

Передумови для вивчення освітнього компоненту: передують вивченню соціології і політології – ОК-1 правознавство, ОК – 3 філософія.

Компетентності, яких набуває здобувач:

Загальні :

- Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- Здатність до володіння культурою мислення, узагальнення, аналізу, сприйняття інформації, визначення мети та завдань власної діяльності і забезпечення їх ефективного виконання.
- Здатність вчитися та оволодівати знаннями та вміннями у сфері соціології, політології, що сприяють розвитку загальної культури й соціалізації особистості, схильності до етичних цінностей, розуміння причинно-наслідкових зв'язків розвитку суспільства й вміння їх використовувати в професійній і соціальній діяльності.
- Здатність поглиблювати здобуті професійні знання, використовувати їх для розв'язання практичних ситуацій, дотримуючись принципів професійної етики.
- Здатність до використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- Здатність працювати як у команді, так і самостійно.
- Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.
- Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства.

Спеціальні (фахові) компетентності:

- Здатність застосовувати статистичні методи дослідження економічних і соціальних процесів у суспільстві; навичок практичного розв'язання статистичних задач із використанням сучасної комп'ютерної техніки.

(Пояснення: для обов'язкових дисциплін зазначаються фахові (загальні) компетентності згідно з матрицею відповідності програмних компетентностей компонентам ОП (перелік може бути ширше, ніж в ОП). Для вибіркових дисциплін перелік компетентностей узгоджується з гарантом ОП)

Результати навчання відповідно до освітньої програми:

- Вміти демонструвати знання і навички щодо збору, обробки та аналізу інформації з різних джерел.
- Проявляти вміння працювати самостійно і в команді, проявляти лідерські якості, нести професійну відповідальність за результати роботи, дотримуватися етичних принципів, норм та стандартів професійної етики.
- Володіти загальнонауковими та спеціальними методами дослідження соціально-економічних явищ і господарських процесів на підприємстві.
- Проявляти самостійність, відповідальність у роботі, демонструвати етичні принципи, професійну повагу до індивідуального та культурного різноманіття.
- Демонструвати навички культури історичного мислення, вміння оцінювати культурно-психологічний розвиток українського суспільства.
- Розуміти і реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності вільного демократичного суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Тематичний план

№ теми	Назва тем (ЛК, ЛР, ПР, СЗ, СР)	Кількість годин	
		очна	заочна
1	2	3	
1	ЛК Т1. Соціологія як наука. Предмет та основні категорії.	2	
	ПР (ЛР, СЗ) Соціологія як наука.	1	
	СР Об'єктивні причини та умови інституалізації соціології.	1	
2	ЛК Т.2 Історія виникнення та розвитку західної соціології.	2	
	ПР (ЛР, СЗ) Історія розвитку західної соціології.	1	
	СР Основні соціологічні течії ХХ століття.	1	
3	ЛК Т.3. Історія виникнення та розвитку вітчизняної соціології	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Історія вітчизняної соціології.	1	
	СР Історія вітчизняної соціології.	1	

4	ЛК Т.4. Суспільство як цілісна соціокультурна система.	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Суспільство як цілісна соціокультурна система.	1	
	СР Природа та суспільство.	3	
5	ЛК Т.5 Соціальна структура і стратифікація	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Соціальна структура і стратифікація.	1	
	СР. Соціальна стратифікація сучасного українського суспільства.	3	
6	ЛК Т.6. Особистість і суспільство.	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Особистість в системі соціальних зв'язків. Структура особистості.	1	
	СР. Девіантна поведінка особистості	3	
7	ЛК Т.7. Соціологія сім'ї.	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Соціологія сім'ї	1	
	СР Тенденції розвитку сучасних видів сімей.	3	
8	ЛК Т.8. Соціологія праці та управління. Соціологія конфлікту.	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Соціологія праці та управління	1	
	СР. Соціологія конфлікту	3	
9	ЛК Т.9. Політологія – наука і учбова дисципліна.	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Виникнення та розвиток політологічного знання.	1	
	СР Історія розвитку Західноєвропейської політичної думки.	3	
10	ЛК Т.10. Історія вітчизняної політичної думки.	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Історія вітчизняної політичної думки.	1	
	СР Основні джерела вітчизняної політичної думки.	3	
11	ЛК Т.11. Політична влада та владні відносини.	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Політична влада та владні відносини.	1	
	СР Проблеми легітимності влади.	3	
12	ЛК Т.12. Сучасні політичні течії та ідеології.	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Сучасні політичні течії та ідеології.	1	
	СР. Порівняльний аналіз класичних та сучасних ідеологій(з приставкою нео-).	3	
13	ЛК Т.13. Політична система суспільства. Держава як політичний інститут.	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Держава як політичний інститут.	1	
	СР. Перспективи розвитку держави як політичного інституту суспільства.	3	
14	ЛК Т.14. Політичні режими (сутність та різновиди).	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Політичні режими (сутність та	1	

	різновиди).		
	СР. Демократія – основні риси та історичні форми.	3	
15	ЛК Т.15. Політичні партії та виборчі системи.	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Політичні партії та виборчі системи.	1	
	СР Політична еліта. Політичне лідерство.	3	
16	ЛК. Світова політика та міжнародні відносини.	2	
	ПР (ЛР, СЗ). Світова політика та міжнародні відносини.	1	
	СР Глобальні проблеми сучасності.	3	
Разом	ЛК	32	
	ПР (ЛР, СЗ).	16	
	СР	42	

Індивідуальне навчально-дослідне завдання (за наявності): —

Методи навчання: 1) словесні: 1.1 традиційні: лекції, пояснення, розповідь тощо; 1.2 інтерактивні (нетрадиційні): проблемні лекції, дискусії тощо;
2) наочні: метод ілюстрацій, метод демонстрацій
3) практичні: 3.1 традиційні: практичні заняття, семінари; 3.2 інтерактивні (нетрадиційні): ділові та рольові ігри, практичні заняття з використанням кейс методів: кейс-випадок, кейс-вправа, кейс-ситуація; «круглий стіл», метод мозкової атаки.

Система оцінювання та вимоги:

Поточна успішність

1. Поточна успішність здобувачів за виконання навчальних видів робіт на навчальних заняттях і за виконання завдань самостійної роботи оцінюється за допомогою чотирибальної шкали оцінок з наступним перерахуванням у 100-бальною шкалу. Під час оцінювання поточної успішності враховуються всі види робіт, передбачені навчальною програмою.

1.1 Лекційні заняття оцінюються шляхом визначення якості виконання конкретизованих завдань.

1.2 Практичні заняття оцінюються якістю виконання контрольного або індивідуального завдання, виконання та оформлення практичної роботи.

1.3 Лабораторні заняття оцінюються якістю виконання звітів про виконання лабораторних робіт.

1.4 Семінарські заняття оцінюються якістю виконання індивідуального завдання/реферату.

2. Оцінювання поточної успішності здобувачів вищої освіти здійснюється на кожному практичному занятті (лабораторному чи семінарському) за чотирибальною шкалою («5», «4», «3», «2») і заносяться у журнал обліку

академічної успішності.

– «відмінно»: здобувач бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі знання з відповідної теми або навчальної дисципліни, основні положення;

– «добре»: здобувач добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його; має практичні навички, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного;

– «задовільно»: здобувач в основному опанував теоретичні знання навчальної теми, або дисципліни, орієнтується у першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, невпевнено відповідає на додаткові питання, не має стабільних знань; відповідаючи на питання практичного характеру, виявляє неточність у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою професією;

– «незадовільно»: здобувач не опанував навчальний матеріал теми (дисципліни), не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення, практичні навички не сформовані.

3 Підсумковий бал за поточну діяльність визнається як середньоарифметична сума балів за кожне заняття, за індивідуальну роботу, поточні контрольні роботи за формулою:

$$K^{поточ} = \frac{K1 + K2 + \dots + Kn}{n},$$

де $K^{поточ}$ – підсумкова оцінка успішності за результатами поточного контролю;

$K1, K2, \dots, Kn$ – оцінка успішності n -го заходу поточного контролю;

n – кількість заходів поточного контролю.

Оцінки конвертуються у бали згідно шкали перерахунку (таблиця 1).

Таблиця 1– Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу

4-бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала	4- бальна шкала	100-бальна шкала
5	100	4,45	89	3,90	78	3,35	67
4,95	99	4,4	88	3,85	77	3,3	66

4,9	98	4,35	87	3,80	76	3,25	65
4,85	97	4,3	86	3,75	75	3,2	64
4,8	96	4,25	85	3,7	74	3,15	63
4,75	95	4,20	84	3,65	73	3,1	62
4,7	94	4,15	83	3,60	72	3,05	61
4,65	93	4,10	82	3,55	71	3	60
4,6	92	4,05	81	3,5	70	від 1,78 до 2,99	від 35 до 59
						повторне складання	
4,55	91	4,00	80	3,45	69	від 0 до 1,77	від 0 до 34
4,5	90	3,95	79	3,4	68	повторне вивчення	

Підсумкове оцінювання

1 Здобувач вищої освіти отримує залік на останньому занятті з дисципліни за результатами поточного оцінювання. Середня оцінка за поточну діяльність конвертується у бали за 100-бальною шкалою, відповідно до таблиці перерахунку (таблиця 1).

Здобувачі вищої освіти, які мають середню поточну оцінку з дисципліни нижче ніж «3» (60 балів), на останньому занятті можуть підвищити свій поточний бал шляхом складання тестів з дисципліни.

Оцінювання знань здобувачів шляхом тестування здійснюється за шкалою:

- «Відмінно»: не менше 90 % правильних відповідей;
- «Дуже добре»: від 82 % до 89 % правильних відповідей;
- «Добре»: від 74 % до 81 % правильних відповідей;
- «Задовільно»: від 67 % до 73% правильних відповідей;
- «Задовільно достатньо»: від 60 % до 66 % правильних відповідей;
- «Незадовільно»: менше 60 % правильних відповідей.

2 Умовою отримання заліку є:

- відпрацювання всіх пропущених занять;
- середня поточна оцінка з дисципліни не нижче «3» (60 балів).

3 За виконання індивідуальної самостійної роботи та участь у наукових заходах здобувачам нараховуються додаткові бали.

3.1 Додаткові бали додаються до суми балів, набраних здобувачем вищої освіти за поточну навчальну діяльність (для дисциплін, підсумковою формою контролю для яких є залік), або до підсумкової оцінки з дисципліни, підсумковою формою контролю для якої є екзамен.

3.2 Кількість додаткових балів, яка нараховується за різні види індивідуальних завдань, залежить від їх об'єму та значимості:

- призові місця з дисципліни на міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 20 балів;
- призові місця з дисципліни на всеукраїнських олімпіадах – 20 балів;
- участь у міжнародному / всеукраїнському конкурсі наукових студентських робіт – 15 балів

–участь у міжнародних / всеукраїнських наукових конференціях студентів та молодих вчених – 12 балів;

–участь у всеукраїнських олімпіадах з дисципліни – 10 балів

–участь в олімпіадах і наукових конференціях ХНАДУ з дисципліни – 5 балів;

– виконання індивідуальних науково-дослідних (навчально-дослідних) завдань підвищеної складності – 5 балів.

3.3 Кількість додаткових балів не може перевищувати 20 балів.

4Результат навчання оцінюється(*обрати потрібне*):

–за двобальною шкалою (зараховано/не зараховано) згідно з таблицею 2;

– за100-бальною шкалою (для диференційованого заліку) згідно з таблицею 3.

Підсумкова оцінка разом з додатковими балами не може перевищувати 100 балів.

Таблиця 2– Шкала переведення балів у національну систему оцінювання

За 100-бальною шкалою	За національною шкалою
від 60 балів до 100 балів	зараховано
менше 60 балів	незараховано

Таблиця 3– Шкала оцінювання знань здобувачів за результатами підсумкового контролю з навчальної дисципліни

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
90-100	Відмінно	Зараховано	A	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до максимального
80–89	Добре	Зараховано	B	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
75-79	Задовільно		C	Теоретичний зміст курсу освоєний цілком, без прогалин, деякі практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані недостатньо, усі передбачені програмою навчання навчальні завдання виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками
67-74			D	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, але прогалини не носять істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано, деякі з виконаних завдань, можливо, містять помилки
60–66			E	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, багато передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального.
35–59	Незадовільно	Не зараховано	FX	Теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання)

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою		Оцінка за шкалою ЄКТС	
	екзамен	залік	Оцінка	Критерії
0–34	Неприйнятно		F	Теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, усі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до якого-небудь значущого підвищення якості виконання навчальних завдань (з обов'язковим повторним курсом)

Політика курсу:

- курс передбачає роботу в колективі, середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики;
- освоєння дисципліни передбачає обов'язкове відвідування лекцій і практичних занять, а також самостійну роботу;
- самостійна робота передбачає вивчення окремих тем навчальної дисципліни, які винесені відповідно до програми на самостійне опрацювання, або ж були розглянуті стисло;
- усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у встановлений термін;
- якщо здобувач вищої освіти відсутній на заняттях з поважної причини, він презентує виконані завдання під час самостійної підготовки та консультації викладача;
- під час вивчення курсу здобувачі вищої освіти повинні дотримуватись правил академічної доброчесності, викладених у таких документах: «Правила академічної доброчесності учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_dobro_ch_1.pdf), «Академічна доброчесність. Перевірка тексту академічних, наукових та кваліфікаційних робіт на плагіат» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_85_1_01.pdf), «Морально-етичний кодекс учасників освітнього процесу ХНАДУ» (https://www.khadi.kharkov.ua/fileadmin/P_Standart/pologeniya/stvnz_67_01_MEK_1.pdf).
- у разі виявлення факту плагіату здобувач отримує за завдання 0 балів і повинен повторно виконати завдання, які передбачені у силабусі;
- списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування.

Рекомендована література:

- 1.1. Основи соціології та політології : конспект лекцій [Електронний ресурс] / О. К. Чаплигін, Л. В. Філіпенко, Т. Г. Прохоренко, О. Є. Сук, І. І. Чхеайло ; М-во освіти і науки України, ХНАДУ. - Харків : ХНАДУ, 2021. - 127 с.
- 1.2. Филипенко Л.В., Методические рекомендации для самостоятельного изучения курса «Социология и политология» (для иностранных и русскоязычных студентов) / Л.В.Филипенко – Х., ХНАДУ, 2020. – 47с.
- 1.3. Філіпенко Л.В. Методичні рекомендації для самостійного вивчення курсу "Основи соціології та політології" (для студентів усіх спеціальностей) /Л.В.Філіпенко– Х., ХНАДУ, 2020. – 41с.
- 1.4. Піча В. М. Соціологія: загальний курс: [навч. посіб. для студ. вищ. закл. освіти України] / Піча В. М. – К., «Каравела», 2000. – 248 с.
- 1.5. Словник соціально-гуманітарних термінів: філософія, політологія, соціологія, релігієзнавство, етика та естетика, логіка, конфліктологія . – Харків: ХНАДУ, 2006. – 84с.
- 1.6. Ворона В. Академічна соціологія в Україні (1918-2018). У 2-х томах. Том 1. Історія становлення та розвитку. Київ: Інститут соціології НАН України, 2018, 526 с.
- 1.7. Політологія: підручник для студентів вищих навчальних закладів . – Х.: Фоліо, 2012.– 410 с.

Додаткові джерела:

1. Дистанційний курс-ресурс «Соціологія та політологія» (Соціально-політологічні проблеми сучасного суспільства): <https://dl2022.khadi-kh.com/course/view.php?id=462>
2. <http://www.president.gov.ua/> – Офіційний сайт президента України.
3. www.rnbo.gov.ua/ – Офіційний сайт Ради нац. безпеки і оборони України.
4. www.ombudsman.gov.ua/ - Офіційний сайт уповноваженого по правам людини в Україні.

Розробник (розробники)

силабусу навчальної дисципліни

канд.істор.наук, доцент

_____ ФІЛІПЕНКО Лариса

Завідувач кафедри

Канд.пед.наук, професор

_____ БОНДАРЕНКО Володимир